

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ GYNIMO ASOCIACIJA

į.k.190733850, Laisvės a. 97, LT-44291 Kaunas

**Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministrei
gerb. Jurgitai Petrauskienei**

Kopija:

**Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui
Lietuvos mokslininkų sąjungai**

2017-09-25

Dėl prof. V. Radžvilo diskriminavimo

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Ministerija) 2017-09-12 raštu Nr.SR-3980 informavo Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrą, Lietuvos mokslininkų sąjungą bei Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimą (LAMPSS) apie tyrimo eigą dėl prof. V. Radžvilo diskriminavimo pažiūrų ir įsitikinimų pagrindu (*rašta rengė Daiva Vipartienė, pasirašė viceministras Giedrius Viliūnas*).

Minėtame rašte Ministerija nurodė, kad Vilniaus universitetas 2017-08-24 raštu Nr. 10000-SR-1913 pateikė daug informacijos, su kuria ji pagal kompetenciją susipažino. Iš minėtos informacijos Ministerija sprendžia, jog susiklosčiusi situacija (dėl prof. V.Radžvilo diskriminacijos) buvo svarstyta, aptarta su studentais ir kitais akademinės bendruomenės nariais, atsižvelgta į jų siūlymus, taip pat paaiškinta, kokių papildomų veiksmų buvo imtasi: peržiūrėta studijų programa, pakeistas kurso statusas į pasirenkamąjį dalyką, pateikti informaciniai pranešimai spaudai.

Be kita ko Ministerija pažymėjo, kad aukštosios mokyklos pačios nustato studijų ir vidaus darbo tvarką, reikalavimus pareigybėms, atsako už studijų kokybę, o Ministerija nesprendžia klausimų, susijusių su dėstytojų kompetencija, jų įsitikinimais, pažiūromis, akademinė etika.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo 4 str.2 dalies nuostata galioja tiek Lietuvos aukštosioms mokykloms, tiek ir Ministerijai. Be to Ministerija veikia pagal savo nuostatus, kurių 3 p. nurodo, jog ji vadovaujasi LR Konstitucija, tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais ir kt. Minėtų nuostatų 7 p. nustato svarbiausius Ministerijos veiklos tikslus - formuoti valstybės politiką formaliojo švietimo (pradinio ugdymo, pagrindinio ugdymo, vidurinio ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo studijų) ir kvalifikacijų sistemos srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą (7.1.).

LŽTKC žiniomis, TSPMI kilęs konfliktas dėl prof. V.Radžvilo diskriminavimo nesprenžiamas taip, kaip nustato LR įstatymai ir teisės aktai. Iš tikrųjų, TSPMI administracija (ji taip informavo Ministeriją) svarstė ir tarėsi su viena studentų bei dėstytojų grupe, atsižvelgdama į jų siūlymus. Tačiau ji nesitarė su kita studentų grupe, kuri prašė palikti prof.

V.Radžvilo dėstomą kursą privalomuoju, netgi nesvarstė jų prašymo ir nesiteikė į jį atsakyti. Tai rodo, kad konfliktas nesprenžiamas ir gilėja.

LŽTKC (jam atstovaujanti Lietuvos žmogaus teisių asociacija) detaliau išanalizavo susidariusią situaciją dėl prof. V.Radžvilo diskriminacijos TSPMI ir nustatė:

1. TSPMI studentai 2017 05 15 prašydami pakeisti prof. V. Radžvilo dėstomą kursą iš privalomojo į pasirenkamąjį nekėlė profesoriaus kvalifikacijos ar profesionalumo klausimo, jų prašymo motyvai susiję išskirtinai su profesoriaus pažiūromis ir įsitikinimais. Tačiau atkreipiamas dėmesys, kad pagal LR Konstituciją ir valstybės teisės aktus aukštųjų mokyklų dėstytojai yra laisvi reikšti savo pažiūras ir įsitikinimus, jeigu jie nėra nusikalstami ar skatinantys veikti prieš valstybę.
2. TSPMI Europos studijų komitetas, priimdamas diskriminuojantį sprendimą prof. V. Radžvilo atžvilgiu, pažeidė LR Konstitucijos 25 ir 40 straipsnių nuostatas ir pažeidė Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 str., Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 19 str., Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pako 15 str. nuostatas. Be to minėtas komitetas pažeidė Vilniaus Universiteto (VU) Etikos kodekso 2.1; 2.2.1; 2.2.3 straipsnių nuostatas, o TSPMI administracija pažeidė VU Etikos kodekso 2.1.2 ; 2.2.1; 2.1.3; 2.3.1; 2.2.4 straipsnių bei VU Statuto 5 ir 25 straipsnių nuostatas.

LŽTKC mano, kad minėtas konfliktas kuria precedentą, kuris gali būti pradėtas taikyti ir kitose šalies auštosiose mokyklose, t.y. prisidengiant studentų prašymais iš aukštųjų mokyklų gali būti šalinami dėstytojai dėl politinių pažiūrų ar dorovinių įsitikinimų taip pažeidinėjant LR Švietimo, Mokslo ir studijų įstatymus bei šalies piliečių konstitucines teises. Taigi prof. V.Radžvilo diskriminavimas pažiūrų ar įsitikinimų pagrindu nėra vien TSPMI arba Vilniaus universiteto bendruomenės reikalas – tai visos Lietuvos akademinės bendruomenės ir juolab Švietimo ir mokslo ministerijos dalykas.

Dėl šios priežasties dar kartą maloniai prašome įgilinti į LŽTKC teikiamą prašymą dėl prof. V. Radžvilo diskriminavimo pažiūrų ir įsitikinimų pagrindu. Pridedame Lietuvos žmogaus teisių asociacijos 2017 m. rugsėjo 10 d. išvadas ir rekomendacijas, kurias ji parengė ginčo šalims ir Ministerijai. Tikimės, kad šios išvados padės objektyviau įvertinti situaciją ir priimti teisingus sprendimus vykdant LR Švietimo bei Mokslo ir studijų įstatymus, užtikrinant Lietuvos akademinės bendruomenės narių teises ir laisves.

Pridedamos: Lietuvos žmogaus teisių asociacijos 2017 m. rugsėjo 10 d. išvados ir rekomendacijos bei priedai prie jų, kurių Ministerijai neteikė TSPMI administracija.

*Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro atstovas,
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkas*

Romualdas Povilaitis

